

ІННОВАЦІЙНІ ТА ТРАДИЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

д. н. з держ. управл. Євсєєва Г.П.

к.і.н., доцент Бабенко В.А.

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

м. Дніпропетровськ, Україна

В умовах інформаційного суспільства найважливішим завданням, від успішного вирішення якого значною мірою залежатиме розвиток країни та її місце у світовій спільноті, є завдання навчитися користуватися інформаційними технологіями, тобто модернізація освіти. Найбільш важливим це є для освіти вищої. Запровадження такої системи освіти розпочалося з Постанови Кабінету Міністрів України у грудні 2005 р., що затвердила Державну програму «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки [4, с.53].

Освітній процес сьогодні характеризується загостренням протиріч між традиційною системою освіти, де викладач був основним джерелом знань, та новою парадигмою освіти, за якою педагог виконує функції організатора активної пізнавальної й самостійної діяльності студента. Якщо традиційна система освіти була тісно пов'язана з книжним навчанням, то нова парадигма освіти обирає комп'ютер та Інтернет, як засоби навчання, що поширюють діапазон можливостей творчої діяльності індивіда. Якщо раніше система освіти спиралася на традиційні методи та засоби навчання, то система освіти інформаційного суспільства спирається більше на новітні технології навчання. Але запроваджуючи ці новітні технології, чи може сучасна освіта обійтись без традиційних методів?

Головним завданням модернізованої вищої освіти і науковці і практики бачать «озброєння» майбутніх фахівців методологією творчого перетворення світу. Процес творчості, як відомо, охоплює насамперед відкриття нового: нових об'єктів знань, проблем і методів розв'язання цих проблем. У зв'язку з цим навчання як творчий процес стало процесом розв'язання нестандартних науково-навчальних завдань нестандартними методами, методами проблемного

навчання, сутність якого полягала в утворенні в навчальному процесі проблемних ситуацій, вирішенні та вирішенні студентами проблем. Саме тому деякі дослідники педагогічного процесу, зокрема, В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко звертають увагу на особливість сучасної системи освіти в Україні, де має місце співіснування традиційних та інноваційних технологій навчання з яскравим нахилом у бік традиціоналізму, що повною мірою не забезпечує сучасних вимог до випускників ВНЗ. Отже постає нагальна потреба широкого упровадження інновацій у навчальний процес [5, с.105].

Вища освіта сьогодні ґрунтується на творчому поєднанні і традиційних і нетрадиційних, інтерактивних форм та методів навчання, на запровадженні новітніх мультимедійних та комп'ютерних технологій. Технології у галузі навчання і виховання принципово відрізняються від промислових технологій. Але звертає на себе увагу той факт, що термін «технологія», який використовують насамперед в системі технічних знань та для означення наукової дисципліни, що визначала сукупність даних про різноманітні засоби обробки сировини, напівфабрикатів і виробів у галузі виробництва, походить від грецьких слів «*techne*» - мистецтво, майстерність, вміння, і «*logos*» - вчення, наука. Словники іншомовних слів у будь-якій редакції, розглядаючи етимологію цього терміну, наголошують в першу чергу на значенні «мистецтво», майстерність», «вміння», а після цього на усіх інших значеннях. Важливою ознакою та відмінністю освітньої технології є якраз мистецтво та майстерність володіння процесом навчання, де основною «сировиною», до якої запроваджується технологія, є людина, а основним продуктом є набуті знання та вміння, що визначають рівень її розвитку. На думку деяких дослідників поняття технологія навчання слід розглядати як педагогічну діяльність, котра реалізує науково-обґрунтований проект дидактичного процесу й має більш високий ступінь ефективності, надійності та гарантованості результатів, ніж це має місце при традиційних методиках навчання [5, с.104]. На думку авторів даної статті традиційна методика викладання відрізняється від технології навчання як звичайні, напрацьовані та упорядковані, способи досягнення мети

навчання відрізняються від творчості, мистецтва та майстерності надання знань у поєднанні з технічними новаціями. Саме тому технологія навчання є більш ефективною у сучасний період та має гарантовані результати.

Однією з перших новітніх технологій навчання була технологія дистанційного навчання. Регламентуючими документами, що надавали нормативно-правове забезпечення дистанційному навчанню стали Закон України «Про вищу освіту»; Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Програми розвитку дистанційного навчання в Україні»; Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Програми ІКТ в освіті і науці на 2006 – 2010 роки»; Положення про дистанційне навчання; Положення про Координаційну раду Міністерства освіти і науки України з питань дистанційного навчання [4, с.183]. Технологія дистанційної освіти спочатку передбачала лише представлення навчальних матеріалів та навчання на відстані. Дистанційні курси розглядались як аналоги навчальних посібників традиційної форми навчання але зі зміною акцентів методики навчання від загальної на індивідуальну. На розвиток дистанційної технології вплинули різні форми навчання. Першою історичною формою дистанційного навчання деякі дослідники вважають навчання за допомогою пошти, яке з'явилося на початку ХХ ст. [3, с.113]. Ця форма самоосвіти запроваджувалась та була більш зручною для розвитку заочної форми навчання, для людей, що стали студентами у досить дорослому віці.

Суттєві зміни відбулися із створенням системи відкритої дистанційної освіти, тобто освіти, яка б мала зворотній зв'язок з освітнім середовищем. Для ефективної навчальної роботи було потрібне якісне дидактичне забезпечення різних видів змістовної навчальної інформації на різних носіях (паперовому та електронному), розроблених з урахуванням вимог педагогіки, психології та інших наук. У дистанційному навчанні, крім традиційних, стали використовувати навчальні електронні видання, комп'ютерні навчальні системи, аудіо та відеоматеріали, глобальну мережу Інтернет тощо. Ці видання мали різні назви: ППЗ – педагогічні програмні засоби; ПЗНП – програмні

засоби навчального призначення; АНС – автоматизовані навчальні системи. По суті, усі ці назви – це різні визначення електронного підручника. Розробка електронних підручників (далі – ЕП) стала одним з провідних напрямів діяльності ВНЗ, що запровадили дистанційне навчання. Спочатку у навчальних електронних виданнях були всі ознаки традиційних видань. Але звертали на себе увагу важливі й корисні особливості цих підручників: компактність збереження в пам'яті комп'ютера або на диску, гіпертекстові можливості, мобільність, тиражованість; можливість оперативно вносити зміни й доповнення, зручність пересилання електронною поштою[1, с.123]. Поступово ЕП став являти собою комплект навчальних, контролюючих, моделюючих та інших програм, що розміщувалися на магнітних носіях, в яких відображався основний науковий зміст навчальної дисципліни (курсу). І хоча електронні підручники сьогодні стають не додатковим, а провідним засобом на багатьох етапах навчального процесу, не тільки дистанційної заочної, але й очної форми навчання, надаючи викладачеві нові можливості для творчого пошуку змісту, методів, засобів роботи, але важливим мінусом цього методу та цієї технології навчання стала відсутність живого спілкування. Незаперечним є факт, що для підготовки професійних спеціалістів потрібна інтерактивна взаємодія з викладачем. Без такої взаємодії підготувати спеціаліста практично неможливо. Саме викладач може навчати студента і науково, і проблемно, і цікаво, і емоційно, творчо поєднуючи навчання і виховання.

Інтерактивне навчання на сьогодні є ще однією важливою та новітньою технологією навчання. Серед сучасних інформаційних технологій інтерактивні технології посідають особливе місце. Говорячи про інтерактивне навчання, як новітню інформаційно-комунікаційну технологію треба звернути увагу й на одночасну комунікативність цієї технології. Комунікативність – це здатність до спілкування, контактів; зв'язок, спілкування, контакти між ким, чим-небудь [2, с.562]. Виходячи з цього, інтерактивне навчання – це активна форма навчання, діалогічне навчання, навчання побудоване на спілкуванні викладача та студентів. Але останнім часом інтерактивні інформаційні технології

передбачають не тільки активне спілкування викладачів та студентів, а й використання інтерактивної дошки як особливого засобу інформатизації, що відкриває перед викладачами та студентами нові можливості організації зворотного зв'язку. Інтерактивна дошка – це абсолютно новий підхід до організації освітнього процесу, який дає можливість бачити реальні об'єкти навчальної дисципліни, їхню зміну, їхні властивості. Завдяки застосуванню такої технічної можливості поліпшується якість навчання, виклад матеріалу традиційними методами навчання до яких відносять лекцію, пояснення, розповідь, бесіду.

Успіх новітніх методів навчання може бути досягнутий завдяки поєднанню сучасних технічних засобів навчання з традиційними. Але застосування інноваційних технологій потребує компетентності викладачів, набуття ними досвіду практичної діяльності у сфері освоєння новітніх технологій. Викладачі повинні стати носіями інноваційної свідомості, що активно використовують сучасні освітні технології та поєднують їх з класичними методами викладання. Освітня технологія має включати не тільки науковий зміст навчальної дисципліни, наукові дані, навчати слухачів способам самостійного опанування знаннями, їхнім поповненням й удосконаленням, але завдяки основним методичним принципам вивчення навчальної дисципліни досягати більш якісного засвоєння матеріалу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Блощинський І.Г., Яремчик І.А., Олійник Л.В. Електронний навчальний посібник як засіб ефективного забезпечення дистанційного навчання у навчальних закладах державної прикордонної служби України // Проблеми освіти.- 2012.-№71.-С.122-127.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
3. Захарова О.А. Открытые системы в дистанционном образовании // Мир образования – образование в мире. Научно-методический журнал.- №2(42). – С.111-116.

4. Матеріали виїзного спільного засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти та Консультативної ради з питань інформатизації при Верховній Раді України «Про хід виконання Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006 – 2010 роки». – К.: СофтПресс, 2007.- 208 с.
5. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. Посіб./ В.А.Гладуш, Г.І.Лисенко – Д.:Акцент ПП, 2014. – 416 с.